

Комунистичка партија Југославије је од самог свог оснивања на „Вуковарском“ конгресу (од 20. до 25. јуна 1920) заузела видан антисрпски став, који се провлачио од тог момента кроз све партијске документе о „историјски правичном“ решавању националних питања у Југославији за време Краљевине СХС и Краљевине Југославије (1920-1941). Сходно оваквом партијском програму о „сузбијању великосрпског хегемонизма“ произлазило је и конкретно антисрпско политичко деловање партије све до почетка Другог светског рата, да би се након априлског слома 1941. партијска антисрпска политика из предратног периода преточила у конкретне војно-политичке акције за време самог рата, тј. „социјалистичке револуције“, која је у националном смислу имала етноцидни карактер решавања српског националног питања. Отворен или прикривен антисрпски вид деловања КПЈ и њених партијско-партизанских формација (тзв. „Народно-ослободилачке војске Југославије“) за време револуционарног преузимања власти на простору читаве Југославије 1941-1945. је у својој антисрпској компоненти вишеслојан. Међутим, јасно се уочава да је његова круцијална далекосежна политичко-национална карактеристика била пре свега прохрватска.

Ставови КПЈ и њеног етно-политички несрпског политбиро-руководства су, као и читав идеологија партије, били чиста копија антируске политике и идеологије етно-политичког антируског руководства партије Бољшевика (касније Комунистичке партије Совјетског савеза), с тим што су улогу Руса као „угњетачких експлоататора“ на простору Царске Русије у југословенском случају преузели Срби као читав етно-колектив. С тога, није ни чудно да су југословенски комунисти дословце преузели и бољшевички начин решавања националних питања – па је тако послератна титоистичка Југославија преуређена на основу принципа преузетих из Лењиновог (1918) и Стаљиновог (1936) устава за СССР. А конкретна решења компликованих националних питања, како на простору СССР-а тако и социјалистичке Југославије, почивала су на једноставној формули: „колективна кривица – колективна казна“. Тако је читаво политичко-територијално устројство Титове Југославије почивало на наводној српској колективној кривици из међуратног периода (Branko Petranović, *Istorija Jugoslavije 1918-1988*, prva knjiga, NOLIT, str. 157), док се из неког „необјашњивог“ разлога колективна кривица хрватског народа (заједно са „хрватским цвијећем“) за етноцид над Србима у периоду Другог светског рата на просторима НДХ није узимала у обзир. Тако смо након рата 1945. нпр. учили у школским уџбеницима и другим пропагандним памфлетима да су у јасеновачком логору смрти „фашисти“ убијали „антифашисте“ или у најбољем случају да су „ушаше“ убијале „партизане“ и друге „антифашистичке родољубе“. Међутим, овај „ушашки“ (али никако хрватски и бошњачки) етноцид над Србима на простору читаве НДХ, у временском периоду од 10. априла 1941. па све до 15. маја 1945, ипак је коначно верификовала КПЈ и њена НОВЈ након рата – тако што је као посебна република у оквирима социјалистичке

Југославије створена увећана (са италијанском Истром, италијанским делом Далмације и српским Дубровником) и етнички до пола очишћена Хрватска (од 24% Срба пре рата на 12% након рата), и то без икаквих национално-територијалних аутономија за преживеле Србе, док је с друге стране територија социјалистичке Србије раздробљена у три неповезана и међусобно антагонистичка дела. Зашто Истра и Дубровник (тј. територија бивше независне Републике Дубровник) нису добиле аутономни статус у оквиру НР/СР Хрватске по узору на Војводину, а Крајина (и то након етноцида над Србима Крајишницима) по узору на Космет, може се објаснити само уколико се добро простудира антисрпска политика КПЈ од свог самог оснивања, као и реална антисрпска улога НОВЈ за време рата. У том контексту лако је схватити и зашто нису западни делови НР/СР Македоније добили аутономан статус по угледу на јужне делове НР/СР Србије, јер се читава политика након рата владајуће КПЈ (касније СКЈ) заснивала на предратној политици разбијања Српства по принципу „слаба Србија (и деградирани Срби као етноколектив) – јака Југославија (на чијем челу је Хрват-Словенац Јосип Броз Тито)“. Тако је логично било да након 1945. македонски Словени добију статус оделите нације (од Срба) са својим новопротеклованим стандардним и језиком и писмом, али је исто тако било нелогично да се национална држава (НР/СР Македонија) сада те новоформиране етнонације „Македонаца“ територијално раздробљава стварањем некакве шиптарске Аутономне покрајине „Илириде“ са центром у Тетову. У сваком случају, јасно је да је овакав развој послератног начина решавања националних питања од стране победничких војно-политичких структура имао своју предратну (1920-1941) повесну позадину на коју бисмо у најкраћим цртама желели да укажемо у доњем тексту.

Основни костур аутентичних ставова југословенских комуниста у вези са решавањем националних питања у вишенационалној новоформираној Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца поставио је Сима Марковић у расправи „Национално питање у светлости марксизма“ објављеној 1923. За њега је сама Краљевина била „узгредни продукт“ али не и дело „националне револуције“. Суштину оваквог става можемо схватити уколико знамо да је тзв. „уједињење“ стварно проглашено у Загребу 23. новембра 1918. а не у Београду 1. децембра исте године, као што се то учило до сада у школама – с обзиром да је регент Краљевине Србије тог 1. децембра 1918. г. *de facto* само верификовао *de iure* проглашено уједињење у Загребу од 23. новембра од стране загребачког Народног вијећа (добро је познато зашто је Загребу у новембру 1918. било потребно уједињење). Другим речима, Марковићева (тј. КПЈ) порука је јасна: Загребу је „Прокламација о уједињењу Државе Словенаца, Хрвата и Срба са Краљевином Србијом и Црном Гором“ само успутна станица до које се дошло игром повесних околности (пораз Аустро-Угарске и самим тим идеје о стварању Велике Хрватске у њеним оквирима као оделите федералне целине) а не крајњи национално-политички циљ Хрвата и осталих не-Срба. А који је то био крајњи национално-политички циљ Загреба објаснио је др Фрањо Туђман (иначе Титов ратни официр и послератни генерал који се у првим месецима НДХ 1941. борио у усташкој униформи) крајем тог истог столећа када је тражио да се приликом раздруживања од остатака Југославије загребачкој Хрватској врате све оне територије (наравно без Словеније) које је загребачка Држава Словенаца, Хрвата и Срба наводно и

унела у Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца (да се узгред подсетимо да су Срби у Држави СХС чинили етничку већину).

Шта се даље крило иза овакве КПЈ формулације сам Марковић је конкретно „појаснио“ ставом који ће од тада па све до „правичног“ решавања националних питања у послератној Титовој Југославији за комунисте и њихове симпатизере (који су и дан данас на многим руководећим функцијама у европској Србији) важити као неприкосновена аксиома: тзв. *великосрпска хегемонија је била облик политичке надокнаде за привредну неразвијеност српске буржоазије у поређењу с хрватском буржоазијом*, која је (хрватска буржоазија), при томе, за време Првог светског рата још више материјално ојачала у односу на српску. Да се у том контексту узгред подсетимо да је око 50% индустрије Краљевине Србије за време Првог светског рата било уништено а у том уништавању су добрим делом учествовали Словенци, Хрвати и Бошњаци у аустро-угарским униформама (нешто слично се догодило и након Другог светског рата, када су фабрике из Србије премештане у Словенију ваљда као надокнада за међуратну *великосрпску хегемонију*).

Треба напоменути да је у Првом светском рату било случајева одбијања извршавања наређења за стрељање српских цивила од стране чехословачких јединица у аустро-угарској војсци на територији Србије (подигнут им је споменик у Шумарицама у Крагујевцу – тзв „Чехословачко гробље“, као и спомен плоча на Текеришу у западној Србији), али да није постојао ни један једини случај оваквог одбијања извршења наређења од стране словеначких, хрватских или бошњачких јединица, тј. војника. Историчари знају и то да је аустро-угарски каплар Јосип Броз Тито на србијанском фронту у Првом светском рату учествовао у крајње деликатним војним задацима тј. у „хватању живих језика“ а с обзиром на велики степен ризика у овакве акције су се слали искључиво добровољци (тј. драговољци). Што се тиче већ споменутог „индустријског питања“, на другој страни, индустријска инфраструктура на територији тзв. Државе СХС је остала нетакнута за време рата тако да је управо словеначка и хрватска индустријско-финансијска буржоазија након уједињења била та која је уживала привилегован, па чак и хегемонистички положај у односу на српску.

За Марковића и КПЈ су се историјски затегнути међунационални односи могли „скинути са дневног реда“ давањем широких национално-покрајинских политичких аутономија. Како је у пракси ова оригинална идеја из 1923. реализована након 1945. видели смо на примеру федералистичког уређења Титове Југославије, када су шест социјалистичких република након 1974. постале независне државе од којих је само једна – Србија, применом принципа национално-покрајинских аутономија у оквиру политике „асиметричног федерализма“, била систематски разбијана и коначно разбијена на три дела. Стога је и јасно зашто су Љубљана и Загреб одлучили да напусте (кон)Федерацију (са територијама које им је дао Тито а зарадили Срби) у тренутку када се у Београду прочуо захтев (небитно од кога) да Србија из три дела мора бити опет цела.

Да је национално питање било једно од круцијалних ставки у комунистичкој платформи борбе за власт извођењем социјалистичке револуције јасно је истакнуто на тзв. Трећој конференцији КПЈ јануара 1924. г. у Београду. Основни закључци ове конференције су били да је *великосрпска хегемонија изазвала одбрамбено груписање хрватског и словеначког народа и националних мањина, као и покрета за аутономију Црне Горе, Босне, Војводине, као и за независност Македоније*. Овако срочени закључци Треће конференције КПЈ сугеришу да је српска „хегемонистичко-угњетачка политика“ за прве четири године постојања заједничке државе довела до оправдане побуне Словенаца, Хрвата, Босне, Војводине, Црне Горе и Македоније – дакле за сада шест аутономних и касније независних делова нове Југославије. Дакле, Далмација, Крајина, Славонија и Дубровник своје незадовољство против „великосрпског хегемонизма“ не изражавају самостално већ само и искључиво преко Хрватске док у исто то време Војводина, Босна, Македонија и Црна Гора не изражавају своје незадовољство преко Србије (чији су саставни делови били у тренутку уједињења 1918) већ оделито! Међутим, суштина горе наведених закључака је да се имплицитно сугерише стварање нових нација на простору Југославије – оделитих само од српског националног бића – обзиром да је нелогично сматрати да би се македонски, црногорски, босански и војвођански Срби борили против своје сопствене националне хегемоније. Дакле, став КПЈ је био да читава једна нација (српска) угњетава све остале нације и националне мањине – па стога након револуције мора да буде и адекватно кажњена у колективном смислу – као и да Војвођани, Црногорци, Македонци и Босанци не припадају српском етнолингвистичком корпусу (али да Дубровчани, Далматинци и Истријани припадају хрватском, тј. у истарском случају и словеначком али никако и италијанском). КПЈ је оваквим ставовима фактички не само признавала стварним и новопрокламованим нацијама право на самоопредељење већ, што је најбитније, и право на национално-територијално отцепљење и образовање властите националне независне државе. О којим се конкретно територијама радило које остале несрпске нације имају „право“ да отцпе од српског етногеографско-националног корпуса видели смо приликом формирања послератне југословенске федерације 1945-1946, доношења конфедералног Устава 1974, растурања Конфедерације 1991-1995, Косметског рата 1998-1999, етничког чишћења Крајине и Космета и затирања свега што је српско у неовисној Црној Гори. Залагање КПЈ на својој Трећој конференцији 1924. за федералистичко и републиканско преуређење Југославије коначно је реализовано након рата, и то на принципима и ставовима из прве половине двадесетих година.

Да би се остварили овако зацртани антисрпски циљеви, КПЈ је логично подржавала све антисрпске и антијугословенске покрете формиране од стране несрпских народа и народности али је настојала и да успостави присну сарадњу са њима. С обзиром на чињеницу да су Хрвати били најбројнији Југословени после Срба, као и да је њихова финансијско-индустријска буржоазија била најјача у Краљевини логично је било да ће КПЈ подржати сваколики вид хрватског сепаратизма и антисрпства. Стога нимало не зачуђује чињеница да у међуратном периоду чак и у својим јавним партијским гласилима

КПЈ отворено подржава идеолошки расистичко-нацистичку антисрпску (велико) Хрватску револуционарну организацију (ХРО), тј. усташки покрет, формирану 1929. Тако је у званичном „Органу Централног Комитета Комунистичке Партије Југославије (Секције Комунистичке Интернационале)“ (како тачно стоји у заглављу „органа“) – „Пролетеру“ у броју 28-ом из децембра 1932. (дакле мање од две године пре убиства краља Александра од исте те ХРО) објављен чланак о подршци КПЈ усташком покрету. Први и главни пасус тог чланка гласи дословце (са свим језикословно-правописним грешкама) овако (текст је штампан на латиници а сви бројеви „Пролетера“ се чувају у Архиву ЦК СКЈ):

„Комунистичка Партија поздравља усташки покрет личких и далматинских сељака и ставља се потпуно на њихову страну. Дужност је свих комунистичких организација и сваког комунисте да тај покрет потпомогну, организују и предводе. У исто вријеме Комунистичка Партија указује на досадашње недостатке и погрешке у том покрету, које се разјашњавају тим да у покрету досада знатан утицај играју хрватски фашистички елементи. (Павелић-Перчећ), којима није у интересу да против великосрпске војно-фашистичке диктатуре развијају један Србски масовни покрет, јер се боје да би се такав покрет окренуо се само против диктатуре него и против њих и њихових талијанских господара. Због тога се они ограничавају на акције малих одреда и метода индивидуалног терора“.

Овакво комунистичко становиште о комунистичко-усташкој сарадњи је било директно инспирисано ставовима стаљинистичке Коминтерне (под директним и хегемонистичким руководством Грузина Џугашвилија Стаљина који је седео у руској Москви као што је након 1945. у српском Београду седео Хрват-Словенац Тито) о решавању „националних“ питања широм Европе што је значило у пракси да сваки истински или исфабриковани народ, тј. нација, има право на самоопредељење до отцепљења. Стога је под њеним утицајем КПЈ заузела став да је Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца била „версајска творевина“ без обзира на чињеницу да је хрватски Загреб прогласио уједињење са “Краљевином Србијом и Црном Гором” још за време самога рата 23. новембра 1918, тј. још пре почетка заседања међународне послератне конференције у Паризу и његовим унаоколо дворцима (Snežana Trifunovska, Catholic University Nijmegen, urednik, *Yugoslavia Through Documents: From its creation to its dissolution*, Martinus Nijhoff Publishers, Dordrecht/Boston/London, 1994, Kluwer Academic Publishers, the Netherlands, stranice 151-153: „Proclamation by the National Council of the unification of the State of Slovenes, Croats and Serbs with the Kingdom of Serbia and Montenegro”). Суштина оваког става КПЈ се огледала у чињеници да је Политбиро партије усвојио званични став да се Југославија (као „великосрпска творевина“) има разбити, што је практично значило да је сваки антисрпски савез легитиман и добродошао. Стога претерано и не зачуђује пракса КПЈ из Другог светског рата у виду сарадње партизана и усташа.

Вештачко формирање фактички непостојећих нација, али само оделитих од српског национа, такође је прокламовано као део партијског програма. Тако је нпр. на Трећем конгресу КПЈ у Бечу, одржаном од 17-ог до 22-ог маја 1926. формално признато постојање „македонске нације“, али није и постојање нпр. „далматинске“, „дубровачке“ или „истарске нације“. У истом контексту је као продукт Четвртог заседања КПЈ у Дрездену новембра месеца 1928. г. издата тзв. „Дрезденска резолуција“ којом се јасно тражило растурање Југославије на националној основи и формирање националних држава следећих „угњетених и обесправљених нација“: Словенаца, Хрвата, Македонаца и Црногораца. Овај програмски захтев је испуњен на тзв. Другом засиједању АВНОЈ-а у Јајцу 29. новембра 1943. са циљем да се национална држава српског национа сведе на опсег Кнежевине Србије у периоду од Берлинског конгреса 1878. па до Балканских ратова 1912-1913. Како данас ствари стоје, на најбољем смо путу да се у другој деценији 21. stoleћа реализују смернице „Дрезденске резолуције“ из 1928.

(Краћа верзија овог текста објављена је на сајту Novinar.de)